SVOBODNA SLOVENIJA

ESLOVENIA LIBRE

AÑO (LETO) XXV. (19)
No. (štev. 28)

BUENOS AIRES
14. julija 1966

Dr. Miha Krek

Titova „pomiritev“ z Vatikanom

Cleveland, 1. julija 1966

Konkordat je pogodba, ki jo sklene Vatikan kot vrhovni in centralni urad katoliške Cerkve z vlado kake države, da se urede medsebojni odnosi med državno oblastjo in cerkveno organizacijo in njenimi ustanovami v tisti državi. Konkordat pa ni edino, ampak le eno izmed sredstev za urejevanje državno-cerkvenih odnosov. Združene ameriške države n.pr. nimajo nikakega konkordata z Vatikanom in nobenega stalnega zastopstva tam, pa so dejansko odnosi med Cerkvijo in državo najlepše urejeni. Katoličani v Ameriki uživajo pravice po načelu enakopravnosti za vse državljane, sama organizacija Cerkve in katoliške ustanove v Ameriki so po načelu samouprave samostojne in svobodne v upravi vseh svojih zavodov in organizacij, v uravnavanju vseh svojih notranjih zadev ter v izvajanju svojega poslanstva v družbi. Če kje kdaj nastanejo trenja, se v demokratičnem razgovoru stvari pojasnujejo, nasprotja omilijo in sporne stvari urede v čim popolnejšo splošno korist.

V medvojni Jugoslaviji je katoliška Cerkev brez konkordata živela v sorazmernem miru in svobodi ter je uživala na splošno iste pravice kot v drugih državah demokratične Evrope — takih, ki so imele svoje konkordate z Vatikanom, kot tudi takih, ki jih niso imele — dokler ni vprašanje konkordata, ki ga je bil malo pred smrtjo dodelal kralj Aleksander, prišlo pred parlament. Tedaj so cerkveno-politična nasprotstva bruhnila na dan s tolikšno silo, da je dr. Anton Korošec kot najuglednejši katoliški član tedanje vlade in še katoliški duhovnik po vrhu, v parlamentu ustavil razpravo in odstavil odobritev konkordata z dnevnega reda, čeprav je bil že slovesno podpisan. Izkazalo se je, da je bilo to tedaj v najboljšem interesu Cerkve in države.

Pred nekaj dnevi je bilo objavljeno, da sta komunistična vlada Jugoslavije in Vatikan podpisala dogovor, ki ureja odnose med Cerkvijo in jugoslovansko državo. Ta dokument je nekaj posebnega, pa tudi neobičajnega. Konkordat gotovo ni. Po vsem, kar je doslej znanega o vsebini tega dokumenta, se položaj Cerkve v Jugoslaviji nič ne spremeni. Kot doslej, bo tudi vnaprej uživala položaj toleriranega zasebnega društva in imela strogo zakoličene pravice po zakonu o verskih združenjih. O kakem zboljšanju položaja Cerkve v Jugoslaviji ni govora, kake nove ustanove dogovor ne uvaja, od starih bolečin in krivic, ki jih je Cerkvi prizadela komunistična vlada, pa se samo delno popravlja ena sama.

Kakor sta povedala moža, ki sta ta „konkordat“ v imenu pogodbenih strank podpisala, msgr. Agostino Casaroli za Vatikan in Milutin Morača, predsednik odbora za verske zadeve pri federalni vladi Jugoslavije, vsebuje ta čudni dokument samo tole:

Vatikan je dobil pravico, da bo poslal v Belgrad svojega delegata, ki bo sicer užival zaščito, diplomatskega značaja in časti pa ne bo imel. Belgrad bo imel pri Vatikanu tudi takega zastopnika. Redna poslovna zveza je torej vzpostavljena v nekaj okrnjeni obliki nasproti tisti, ki je bila dotlej, ko je pred 14 leti Tito vse zveze z Vatikanim prekinil in razdrl.

Apostolski delegat v Beogradu bo cerkveni uradni dostojanstvenik za zvezo med svetim očetom in jugoslovanskimi škofi ter zastopnik Vatikana pri jugoslovanski vladi. Ni še znano, da bi bilo v dogovoru kaj določil o delokrogu in vlogi delegata Jugoslavije pri Vatikanu, ki bo imel naslov poslanika. Glede bodoče vloge apostolskega delegata v Belgradu je msgr. Casaroli samo rekel, da bo to „edinstvena in preizkuševalna naloga“, tisti, ki stvar poznajo, pa pravijo, da bo praksa pokazala ali bo mogel delegat kaj olajšati dosedanji pritisk režimskih uradnikov na škofe ali ne,

Jugoslovanska vlada v dogovoru, ali protokolu, kakor tudi nazivajo ta dokument, jamči, da bo katoliška Cerkev v Jugoslaviji mogla izvrševati verska opravila in bogočastje. Jugoslovanska vlada priznava Cerkvi oblast, da odloča v duhovnih zadevah in v vprašanjih verskega značaja ter jamči tudi škofom pravico, da vzdržujejo zveze z Vatikanom in svetim očetom. Po vsem, kar doslej vemo, podrobnejšega določila ni. Veljal bo torej dosedanji zakon o verskih združenjih.

Vatikan jamči Jugoslaviji, da bodo duhovniki tam delovali samo v cerkvenem področju in ne bodo uporabljali svojih verskih in cerkvenih opravil za kake cilje, ki bi imeli političen namen.

Vatikan v soglasju z načeli katoliške morale posebej izjavlja, da ne odobrava, ampak obsoja vsako dejanje političnega terorizma in vse podobne oblike nasilja in bo s primernimi odredbami nastopil proti duhovnikom, ki bi se udeležili kakih takih aktivnosti.

Ti dve poslednji določili sta nekaj izrednega. Zaradi njih bo dobil ta „konkordat“ posebno mesto v zgodovini podobnih pogodb. Prvo omenjeno določilo je zloglasni Kanzelparagraf, nekako v isti obliki, kakor jo je izmislil Bismark v svoji gonji „proč od Rima“. Izgleda kot da nič ni povedanega o tem kdo bo sodil duhovnike, ki bi se „pregrešili“, kako se bo določilo „kaj je zloraba v politične namene“. Dokler tega dopolnila ne bo, bodo duhovniki izročeni na milost in nemilost komunistični policiji, ki lahko vsako bogoslužje in vsak versko-moralni pouk, ki komunistom ne gre v račun, smatra in razglasi za politično zlorabo duhovništva.

Msgr. Casaroli je dejal, da je to eksperiment, ki zaključuje ne le dobo dveletnih pogajanj, ampak „bolj težavno obdobje“.

Bog ga usliši! Dokument sam pa daje bore malo osnove za tako upanje.

Ob misli na to „bolj težavno obdobje“ človeku sili v spomin in v pero: nasilna smrt množice katoliških duhovnikov in redovnikov, ki so jih jugoslovanski komunisti nedolžne pomorili; pridejo pred oči ječe, zapori, koncentracijska kazenska taborišča, kjer so trpeli katoliški duhovniki in verniki krivično obsojeni skupno na tisoče let, zaplembe cerkva in cerkvenega premoženja, uničenje katoliškega šolstva, tiska in dobrodelnih zavodov. O vseh teh in sličnih zločinih v tem „konkordatu“ ni nikakega svita ocene in obsodbe, ne kakega sledu izraza dobrega namena, da se ne bodo ponovili. Pač pa prvič v zgodovini konkordatov vidimo v tej listini, kolikor je doslej znana, izrecno določilo, da Vatikan obsoja politična nasilja in vsaka druga nasilna dejanja. Kakor da bi to ne bilo notorno, po sebi umevno. Vsak politično pismen človek v Jugoslaviji, zlasti pa vsak Hrvat, ve kam meri to določilo, ki bi imelo neprimerno večjo in drugačno važnost in vrednost, če bi se za to katoliško načelo posebej in jasno izjavila tudi komunistična vlada Jugoslavije, ki jo je spočelo, jo je rodilo in jo vzdržuje politično nasilje.

Tako pa ostane vtis, da je do tega protokola prišlo, ker je Tito iskal priložnost, da si iz diplomatskega obraza izmije madež, ki mu kaži kredit na zapadu, Sveta stolica pa skuša uporabiti tudi to priložnost kot eno izmed svojih stopenj na poti trpljenja in ponižanja — s Križem in pod Križem — z vero in upanjem v Vstajenje svobode krščanstva med zasužnjenimi narodi Evrope,

PROSLAVA 150 LETNICE ARGENTINSKE NEODVISNOSTI

Govor predsednika republike o ciljih in nalogah argentinske revolucije

V soboto 9. julija je Argentina proslavljala 150 letnico svoje državne neodvisnosti. Tega zgodovinskega dogodka so se spominjali na številnih prireditvah po vsej državi. Glavne slavnosti so bile v Tucumanu, prav v isti dvorani, kjer so pred 150 leti argentinski rodoljubi prekinili še zadnje vezi, ki so jih vezale na Španijo Poseben poudarek jim je dala osebna navzočnost predsednika republike generala Onganije, glavnih poveljnikov oboroženih sil in ministrov zvezne vlade, buenosaireškega nadškofa kardinala dr. Caggiana ter apostolskega nuncija Msgra. Monzonija, ki je v zgodovinski dvorani prebral tudi osebno voščilo papeža Pavla VI. Argentini za 150 letnico njene neodvisnosti.

Slavnost v zgodovinski hiši, v kateri je pred 150 leti zasedal kongres predstavnikov Južnoameriških združenih provinc, je pričela po slovesni zahvalni službi božji v tukumanski stolnici, ki jo je opravil kardinal dr. Caggiano.

Predsednik republike general Juan Carlos Onganija je, obdan od visokih vojaških, civilnih in cerkvenih dostojanstvenikov, ob 150 letnici argentinske neodvisnosti naslovil na narod naslednjo poslanico.

„Božja Previdnost je hotela, da se argentinska revolucija prav tu v Tucumanu, 150 let po deklaraciji neodvisnosti, pomeša s tucumanskim ljudstvom, se pravi z narodom celotne domovine. — Leta 1816 so predstavniki južnoameriških združenih provinc prevzeli z rodoljubjem in odločnostjo veliko odgovornost, da bodo zgradili državo v sporazumu z voljo državljanov in zahtevami tedanje dobe. To so storili pošteno in z žrtvami, junaško prevzemajoč nase nevarnosti, ki jih je vsebovala ta odločitev.

Danes nas enake zahteve nujnosti kličejo na isti kraj. Prišli smo v San Miguel de Tucuman navdahnjeni z vzgledom tedanjih slavnih mož. Prišli smo kot zastopniki naroda, ki z vso odločnostjo želi začeti novo dobo narodnega življenja. Prišli smo v imenu argentinske revolucije, da ponudimo vsem zgodovinsko priložnost sodelovati v graditvi države, take Argentine, kakršno so si zamišljali z domotožjem in nemočjo toliki rodovi, in ki bo zdaj in za vedno naša Argetina.

Odgovornost in cilj

Zato bomo poskrbeli, da se bo vsak državljan imel priložnost čutiti lastnik usode in da bo zanjo tudi odgovoren; politični in socialni mir, da bo možna harmonična solidarnost brez ločevanja in izrabljanja; zagotovilo, da ne bo strahu, da ne bi bilo dela; da se sad naporov ne bo izgubljal v privilegij in da se bomo vsi čutili združene v skupnem naporu; resnična svoboda, da bosta bistroumnost in vnema mogla brez ovir in omejitev ustvarjati veliko narodno bodočnost.

Sila države, njena odločna volja po veličini izhajata predvsem iz njenega pojmovanja sveta in življenja, globoko vtisnjenega v našo zgodovino. Tukumanski kongres je odstranil politično podrejenost, toda je pri tem skrbno pazil, da ohrani duhovno tradicijo, ki je vodila mlado republiko. Ta tradicija je še danes osnovna sila, ki poganja naše energije, budi v nas hrepenenje, da bi uživali pravično socialno blaginjo, in nas povezuje v občutku obveznosti, ki jih imamo do drugih narodov na zemlji.

Mednarodno vodstvo

Zato naša zgodovina in naše prepričanje določata naše zadržanje do mednarodnega reda. Prepričani smo, da se mora prijateljstvo med narodi, če hoče ostati trajno in stalno, utrditi na točno opredeljeni in močni osebnosti posameznih narodov. Pravna enakost držav in načelo nevmešavanja, osnova ameriškega mednarodnega prava, nas bosta vedno našli med najodločnejšimi zagovorniki.

Potrjujemo svojo solidarnost s svobodnim svetom, toda povemo, da se zavzemamo za rojstvo sveta, ki naj bo bolj človeški in bolj krščanski. Nameravamo sodelovati pri vsakem podvigu za veličino kontinenta in to brez pridržkov, toda po odločitvi izključno našega naroda. Argentinska neodvisnost je bilo narodno poglavje ameriškanskega podviga. Izvedli so ga narodi, ki so danes že zgrajene in ustaljene narodnosti. Tem narodom, ki imajo danes z našo republiko ista čustva odkritega in spoštljivega prijateljstva, pošiljamo svoj pozdrav.

Trije osnovni vidiki

V gospodarskem in socialnem področju bomo odstranili globoke vzroke za naš sedanji položaj. Zagotovili bomo možnost blagostanja vsem tistim, ki so pripravljeni pridobiti si ga s potrebnim naporom v svobodi in redu. Prvenstveno pozornost bomo posvečali trem osnovnim vprašanjem: stanovanjem, ljudskemu zdravju in socialni zaščiti. Važnost teh odgovornosti je zato tudi narekovala vladi razpravo o ustanovitvi posebneba ministrstva, v katerem naj bi se združile vse takšne dejavnosti. Vzgoja in kultura bosta imeli glavno prednost v našem vladnem programu. Če si namreč hoče država zagotoviti pomembno bodočnost, si mora postaviti kot neobhodno osnovo dostojanstvo moralne sile novih rodov.

Mladina in ekstremizmi

Ne bomo dopustili, da bi našo mladino begali katerikoli ekstremizmi. Če jasno določimo smer, je ne more nihče odvrniti od njenega poslanstva za dosego veličine. Ustvarili bomo pogoje, ki bodo pridržali naše tehnike in profesionalce doma, kajti od njihovega dela je v veliki meri odvisna preobrazba države. Argentina ne bo več izvažala svoje inteligence. To je bila posledica malomarnosti in brezbrižnosti tistih, ki so dolžni jim nuditi zaposlitev v državi. Kultura v vseh svojih manifestacijah bo lahko računala z našo pomočjo. In to ne samo zato, ker to zasluži z lastnimi vrednotami, ampak zato, ker je dragocen prispevek splošnemu duhovnemu obzorju.

Tu je okvir za udeležbo naroda, naše dokončne priložnosti, kjer bomo določili usodo države.

Ne bomo trpeli ovir

Ker je v igri bit same republike, ne bomo trpeli ovir ustvarjalni volji argentinskega naroda. Naša prva obveznost je, potem, ko smo pozvali na pomirjenje in k sodelovanju, da bomo postavljene naloge izpolnili z umerjenostjo, toda s popolno odločnostjo. Sprejemali bomo konstruktivne kritike in svoje napake bomo popravljali tolikokrat, kolikokrat bo to potrebno, toda razkrojevalnih poizkusov, ki podrejajo splošne koristi koristim poedincev, ne bomo trpeli.

Tako so povedane osnovne ideje argentinske revolucije in državne vlade.

Sedanji rodovi imamo predpravico ustvarjati. Bodimo vredni tistih mož, ki so pred poldrugim stoletjem zgradili veliko in plemenito domovino, ki je zgodovino napolnila z neminljivimi vzgledi.

Vsak naj stori svoje. Vlada bo izpolnila s častjo in odločnostjo to svečano odvezo, ki smo jo sklenili pred Bogom, zgodovino in argentinskim narodom.

Indija in Anglija za nevtralizacijo Vietnama

Ko so se Amerikanci spet pokazali odločnejše proti vietnamskim komunistom s tem, da so izvršili letalske napade na petrolejska skladišča v Hanoju in Haifongu ter na druge važne objekte v Severnem Vietnamu, se je zganil ves takoim. nevtralski blok in Anglija v strahu, da se bo sedaj vojna razširila.

Angleški predsednik Wilson se je moral v parlamentu zagovarjati zaradi britanskega zavezništva z ZDA ter je bil prisiljen izjaviti, da Anglija ne odobrava ameriških letalskih napadov na vojaške objekte v Hanoju in Haifongu.

Na drugi strani pa se je zganila spet Indija. Predsednica indijske vlade Indira Gandi se je podala na potovanje, najprej v Kairo na razgovore z Nasserjem, od tam pa na Brione v Jugoslavijo h komunističnemu diktatorju Titu. Tako z Nasserjem kakor s Titom se je Indira razgovarjala o problemu Vietnama in o svojem načrtu o sklicanju nove ženevske konference, na kateri naj bi dokončno rešili vietnamski problem. Indira smatra, naj bi Anglija in ZSSR, kot sopredsednici ženevskega pakta, sklicali novo konferenco o Vietnamu, nakar naj bi Vietnam, tako severni kakor južni, nevtralizirali tako, da bi iz obeh odšle vse tuje vojaške sile.

Nasser je Indiri dejal, da verjetno ne bo mogoče doseči ničesar brez sodelovanja Hanoja, Tito pa ji je govoril v splošnih mirovnih frazah, kakor to dela že leta, da more ostajati „nevezan“ na katero koli stran, in s tem na oblasti v propadajoči državi.

Iz Jugoslavije je Indira odpotovala v Moskvo, kjer hoče še sovjetske vodje pregovoriti za svoj načrt.

Ko bo Indira še v Moskvi, bo tja predvidoma 16. t. m. prispel tudi britanski predsednik Wilson. Tudi on hoče razpravljati s sovjeti o vietnamskem problemu in se navdušuje za novo sklicanje ženevske konference.

V vse te priprave preplašenih Angležev in takoim. nevtralcev z Indijo na čelu pa je neprijetno odjeknila izjava kitajskega komunističnega veljaka Čuenlaja, da „miru v Vietnamu ne bo prej, dokler se ne bodo iz njega umaknile vse ameriške čete“. Tudi ženevske konference ne more biti prej, pravi Čuenlaj, dokler Južnega Vietnama ne bodo „brezpogojno zapustile vse ameriške čete.“

Saigonska vlada pa je medtem predlagala Amerikancem, naj bi napravili načrte za vdor južnovietnamske vojske proti severu, da bi tako zanesli vojno v Severni Vietnam.

I Z T E D N A V T E D E N

Državni kongres v Indoneziji je močno okrnil oblast dosedanjemu filokomunističnemu diktatorju Sukarnu. Med drugim mu je odvzel dosmrtno predsedstvo republike, potrdil na oblasti sedanjega močnega moža Indonezije generala Suharta in mu dal široka pooblastila za vodstvo državnih poslov. Tako med drugim pooblastilo, da sestavi novo vlado. Sukarno je hotel doseči, da bi obdržal oblast še naprej v svojih rokah, pa se mu je to samo delno posrečilo glede sestave bodoče vlade, ki naj bi bila sestavljena po posvetu med Suhartom in Sukarnom. Toda general Suharto je Sukarnu dal jasno vedeti, da bo sestavil sam svojo vlado. Da misli mož resno, so takoj potrdile dijaške demonstracije po ulicah proti Sukarnu, pri katerih je sodelovala tudi vojska. Dijaštvo zahteva že odstop Sukarna. „Nočemo Sukarnovih spomenikov, zahtevamo pa riž!“ je med drugim vzklikala protikomunistična mladina. Ves razvoj v Indoneziji kaže, da so dnevi Sukarnu že šteti, čeprav ima še nekaj privržencev s komunisti na Javi, kamor je general Sukarno poslal močna vojaška pojačenja.

V Severnem Porenju in v Vestfaliji v Zahodni Nemčiji so bile v nedeljo 10. julija deželnozborske volitve. Po zadnji vojni se je prvič zgodilo, da pri njih krščanski demokrati pod Erhardovim vodstvom niso več dobili večine. Zanje je namreč glasovalo 42,8%, socialdemokrati so dobili 49,5% glasov, za svobodne demokrate je pa glasovalo 7,4% volilcev. Pri prejšnjih volitvah leta 1962 so krščanski demokrati dobili 46,4%, socialdemokrati 43,3% in svobodni demokrati 6,9%. Poraz krščanskih demokratov je povzročilo poslabšanje gospodarskega položaja v tej nemški državi, kjer so morali v zadnjem času zapreti več rudnikov. Poraz krščanskih demokratov v omenjeni zahodnonemški državi ne bo prav nič vplival na solidno večino te stranke v zveznem parlamentu, je pa hud udarec za politični ugled kanclerja Erharda.

ŽENA IN NJEN SVET

Anica Kraljeva

V Svobodni Sloveniji štev. 21 z dne 26. maja letos smo poročali, da je ga. Anica Kraljeva odpotovala na Goriško in Tržaško. Po prihodu v domače kraje nam je poslala pričujoče pismo. Obljubila je, da se nam bo še oglasila.

Zbogom, Buenos Aires! Mirno in tiho polzi ladja po reki, v daljavi že izginjajo zadnje luči ogromnega mesta. Nit se je pretrgala. Sem sama.

Štiri postelje v majhni celici z okroglim okencem. Radovedno sem prvi dan ogledovala sopotnice. Vse tri Nemke: starejša živahna gospa in dve mladenki. Nad menoj 25-letna profesorica fizike; potuje v Nemčijo na delo. Druga, 22-letna, potuje na Švedsko. Hčerka ločenih staršev, matere nima več, bo prvič videla svojega očeta in z njim preživela poletje.

Ko sva nekega dne bile same, mi je mlada profesorica zaupala, da beži v tuji kraj; rada bi se dvignila iz obupa. Ženin ji je januarja nenadoma umrl. V velikih očeh ji je trepetal strah. Med nama se je od tistega dne spletla posebna vez. Večkrat sva se ponoči zalotili v nespečnosti. Bila je iz protestantske družine, ded in stric pastorja, vsa družina pa je živela v vedrem verskem ozračju.

Santos! Bogve od kdaj ima ta beseda zame poseben prizvok. Morda še iz otroških let, v zvezi s kavo ali cigaremi? Hodim po ulicah, gledam in prisluškujem govorici. Jezik je živahen in barvit, ljudje so videti veseli. Zašla sem v samotno ulico. Na pločniku spi star črnec in še v spanju se smehlja. Črnopolti dolgonogi dečki brcajo žogo na cesti, mame na vratih gledajo, v smehljaju se jim blestijo beli zobje. Tudi meni je lepo, zato kupim rastlinico, poganjajoči „tronquito“, da ga odnesem s seboj v Trst.

Ko se ladja trga od brega, nas pisana množica pozdravlja z mahajočimi robčki. Pridobili smo nekaj živahnih sopotnikov.

Rio de Janeiro je zablestel pred nami v jutranjem soncu. Prava glorija za oko! Le nekaj uric za pristanek.

„Vas zanimajo rože?“ me vpraša prijazna Benečanka. „Pojdite z menoj, ne bo vam žal!“ Hitele sva po pisanih tlakih, prečkale ulice, zavijale in slednjič obstale pred rožnim trgom. Presenečena sem obstala posebno pri orhidejah vseh barv, vseh rafiniranih oblik. Moj Bog, ali ni pravo čudo taka popolnost v naravi! Zmedena sem obstala pred neznanimi rastlinami zvitih oblik, spominjajočih na živali; cvetovi kot oči, omamne in skrivnostne. Taka lepota rodi nekje v notranjosti strah in bolečino.

Na ladjo smo dobili nekaj stotin novih potnikov z zajetnimi in številnimi kovčki. Življenje se je spremenilo. Hodniki so preozki za večerne sprehode, v dvoranah in baru so vsi stoli zasedeni še pozno v noč. Tudi v kapeli je več ljudi in dva nova duhovnika. Portugalci imajo svojo mašo.

Brazilske obale ne vidimo več. Morje je postalo nemirno. V baru ves dan kvartajo. Starejše ženske igrajo strastno. Stara suha ženica iz Kalabrije sedi ves popoldan in igra, igra s komer pač pride. Po večerji ostanejo večinoma moški; razgovori so zelo glasni in živahni. Vsi so junaki. Debeli zlati prstani so viden dokaz življenjskega uspeha v tujini. Pogovor? „Delo, delo, denar, denar, denar...!“ Le vino jim odpre pot v spomine. Takrat častijo svojega legendarnega junaka — Mussolinija. Takega še ni in tudi nikoli ne bo premogel celi svet! Pred spanjem še steklenica šampanjca — nato utonejo v spodnje kabine. Te dni je na ladji vse tiho, le motorji brenčijo...

Prva nedelja na ladji. Tema je že legla na nemirno morje, zaradi hudega vetra so vsi zunanji hodniki prazni, zato pa vabljivi za pozni sprehod. Ura je deset. V zgornji dvorani plešejo. Grem mimo kapele in vstopim, a obstanem kakor ukovana ob vratih. Kapela je polna mornarjev: častnikov in uradnikov. Vsi so v belih uniformah in molijo na glas mašne molitve. Ostala sem do konca.

Enoglasna moška molitev ob spremljavi valov in vetra...

Samotni ljudje čutijo potrebo po razgovoru, posebno če so žalostni. Slonim ob ograji, poleg mene se naslanja in gleda v valove še krepak Italijan. Po štiridesetih letih se vrača v domovino. „Nič nisem vesel te poti,“ pripoveduje. „Velik kamen mi leži na srcu. Mati me je vsako leto vabila: ‘Pridi sin! Rada bi te še enkrat videla.’ A jaz sem hotel preveč sreče naenkrat. Z ženo sva bila brez otrok, oba sva služila, lahko bi jo vsaj enkrat obiskala, a jaz, trmast kakor mula, sem hotel izpeljati svoj načrt. Vse po vrsti! Stopila bova v pokoj, si sezidala nov dom, in potem — k mami. A kakor strela je udarilo name. Hišo sva si zgradila, kmalu nato mi je žena umrla, brat mi pa piše, da bom težko še našel mrtvoudno mater živo.“ S peto je udarjal ob ograjo: „Prokleta trma, naj vrag vzame hišo!“ Nato je vzdihnil in stegnil roke pred sabo, kakor bi govoril valovom: „Mamma mia bella, perdona questo figlio ingrato!“

Ves dan stoji ob baru star Portugalec, ki se z majhno pokojnino in že onemogel vrača k bratu. Kot vsi vinski bratci je hvaležen vsakemu, ki mu ponudi pijačo. Seveda je barman njegov največji prijatelj, zato mu skuša biti uslužen; z miz pobira kozarce (dokler je še za to sposoben...) izpraznjuje pepelnike, itd. in — zabava potnike s petjem tangov. Tragikomedija! Ziblje se in poje tange, katerih besedilo in tudi melodije nihče ne dojame; vse zavije po svoje in konča v visokem falzetu, s široko odprtimi brezzobimi čeljustmi in z zaprtimi očmi. Oj, človeška revščina!

Že osem dni ne vidimo zemlje. Že tri dni nas valovi krepko premetavajo; veliko ljudi leži. Zdaj je povsod veliko praznih stolov. Morje je krasno v svojem nemiru, beli grebeni se stalno premikajo, razbijajo ob ladjo in spreminjajo v belo čipkasto kopreno.

Ali — noč ima svojo moč. Sinoči nisem mogla spati. Valovi so butali ob steno s tako silo, da me je groza spreletavala. Da bi vsaj stene ne škripale! In ta neugnana nočna fantazija!

Ladja, kakor tenka lupinica sredi ogromne, divje vode, pod njo strahotna globina, pošastno velike ribe... Poizkusim zaspati, pa ne gre! Kdo bi se rešil v primeru nesreče?

Danes smo si oblekli rešilne pasove, govorili so nam o disciplini. Hm, disciplina! Pri ljudeh, ki te krepko sunejo, le da pridejo prvi do skodelice čaja?! Oj groza! In rešilni čoln je neprimeroma važnejši od skodelice... Popolnoma budna sem videla pred seboj največja junaka vseh časov: Kolumba, Magellana...

Na ladji imamo mrliča. Odložili bomo 80-letnega potnika v Lizboni.

Pravijo, da je pevec tangov mrtvecu danes ukradel nove čevlje...

Bližamo se Tenerife. Morje je mirnejše in tudi potniki imajo zopet vesele obraze. Zjutraj sem sedela na krovu s starejšo gospo, ki nosi v Milan prevod dveh portugalskih knjig o življenju živali in rastlin v brazilskih pragozdovih. Prisedel je zagorel mlad gospod, ki nam je pripovedoval o svojih poteh z Indijanci po amazonskih rekah.

Tenerife. Le kratek pristanek. Zaradi viharnega morja in prevelike teže smo v zamudi. Nato krasna Lizbona, tudi tukaj le nekaj kratkih ur. Zdaj se že vozimo ob obrežju Španije; modrina morja je zaradi kamenite obale močno izrazita. Srečujemo ladje. Vse je že bolj domače.

Bližamo se Barceloni. Proti večeru se je pripetil redek dogodek. Dohitela nas je krasna ladja „Federico C“, sestra naša, ki je precej manjša. Ko smo se pripravljali na srečanje, je v smeri proti nam prihajala z brzino še ena trgovska ladja. V nekem trenutku so se vse tri ladje znašle vštric. Istočasno so v različnih tonih zatrobile trikratni pozdrav. Iz našega krova so švignili umetni ognji, padali v lepih lokih in ugašali v morju. Še en pozdrav siren in — zbogom!

Kakor v življenju, kratka, a lepa srečanja...

Barcelona je že za nami, daleč sta že tudi Korzika in Sardinija. Zunaj je že tema. Jutri zjutraj bomo imeli „špektakel“. Izstopili bodo Napolitanci. Hodniki so že polni kovčkov; ženske z zavitimi glavami, se pogovarjajo v čudni mešanici. Prikupna mlada žena je tožila: „Maldito castellano! Ne morem več govoriti italijansko.“ Napolitanščina ji je še nekam tekla zadnje dni po zaslugi sobarja, ki jo je ves dan v narečju dražil. Sedela sem v njeni kabini dolgo v noč in poslušala zgodbe o čarovnijah, ki bi bile v čast in v veselje indijanskim rodovom v pragozdovih.

Napoli! Koliko vzklikov, koliko smeha, koliko zmede! Ženske so se čez noč spremenile. Vse se je svetilo na njih. Uhani, prstani, zapestnice, čipkaste obleke, novi čevlji. Vse so hotele v hipu pokazati svojcem. Saj so vendar zato šli čez morje in se zdaj vračajo. Srečanje je bilo s tem v skladu: glasno in zalito s toplimi solzami. Tudi meni je bilo toplo pri srcu; saj je vendar lepo, ko se ljudje med seboj ljubijo in si to povedo.

Le tri ure za sprehod. Zgubili smo se le po bližnjih ulicah. Rože, sadje, bari, sladoled. Glasni pogovori, živo gestikuliranje. Vabljive izložbe. Čas beži. Tri stopničke — pa se znajdem v majhni stari cerkvi. Zdi se, da koncilske reforme tukaj še niso znane. Veliko oltarjev pogrnjenih s čipkastimi prti, polno podobic in kipcev, pisane papirnate rože in številni plamenčki sveč — sami miglajoči plamenčki, same žive prošnje k Mariji, k sv. Antonu, sv. Gennaru. Marija v oltarju se ljubeznivo smehlja. Seveda — vsi smo otroci božji, Ona ima vse rada in vsak da to, kar ima, in tako, kakor zna. Važen je namen. In ljubezen.

Ob sedmih smo pristali v Genovi. Kljub Lizboni, Barceloni imam šele zdaj občutek, da sem zopet na evropskih tleh. Srce je polno mešanih občutkov. Še nekaj ur vožnje in bom na domačih tleh. Vlak beži, predmestje je že za nami, a še vedno hiše na obeh straneh, lepe, prostorne, polja kakor s čopičem pobarvani pravokotniki, vinogradi, krasne ceste, mostovi... Vse je lepo, vse kakor umito.

Kje si pampa, še vsa zapuščena, neprebujena? Vsa si še skrivnostna v pričakovanju. Morda smo prav zaradi tega tudi tebe že vzljubili?

DRUŽINA je osnovna celica narodovega življenja. Družbeni in državni red naj jo ščiti in pospešuje njen napredek. Zakonodaja naj varuje svetost zakonske zveze. Država naj prizna cerkveno poroko. Družine z mnogimi otroki naj imajo primerne prednosti in ugodnosti.

Žena naj bo čimbolj osvobojena pridobitvenega tekmovanja, da se more posvečati svojim naravnim, materinskim, vzgojiteljskim in gospodinjskim nalogam. Družinske plače naj omogočajo ustanavljanje družin, jim zagotavljajo primerno življenje in omogočajo pridobitev družinske imovine.

Program Slovenske krščanske demokracije, čl. 3

Premišljevanja o protokolu

Od našega evropskega dopisnika za verska vprašanja v Jugoslaviji smo prejeli naslednja premišljevanja o protokolu (zapisniku), ki sta ga pred kratkim podpisala Vatikan in Jugoslavija 25. junija v Beogradu in je bil objavljen v zadnji številki Svobodne Slovenije

Priprave za podpis tega protokola so trajale natančno dve leti izmenoma v Beogradu in Rimu.

V imenu jugoslovanske vlade je zapisnik podpisal predsednik zvezne komisije za verska vprašanja Milutin Morača, generalni podpolkovnik JNA, ki je od sedanjega komunističnega režima prejel naslednja odlikovanja: Red narodnega heroja, Red vojne zastave, Red partizanske zvezde I. stopnje, Red zaslug za narod I. stopnje, Red bratstva in edinstva I. stopnje, Red partizanske zvezde II. stopnje, Red za hrabrost, Red Kotuzova II. stopnje. Je tudi nosilec partizanske spomenice 1941. Pri podpisu so bili še navzoči Peter Ivičević in Dimče Belovski, o katerih publikacija KO JE KO U JUGOSLAVIJI ne ve nič povedati, ter Boris Kocjančič, po izobrazbi učitelj in pravnik iz Buseče vasi.

V imenu Vatikana je zapisnik podpisal Agostino Casaroli, podsekretar, monsinjor v civilni obleki, in Luigi Bongianini, svetnik nunciature. Zastopnika Vatikana sta prispela k podpisu zapisnika z letalom.

Po podpisu zapisnika je Morača priredil za oba gosta v hotelu Metropol kosilo.

A

Iz zapisnika se jasno izluščijo tri točke:

a) Skupna stališča Jugoslavije in Svete stolice:

deklarirata vsaka svoja načelna stališča,

jih medsebojno „jemljeta na znanje“,

izražata pripravljenost za „proučavanje primerov“, ki bi bili nasprotni načelnim stališčem obeh podpisnic,

„ostajajoč pri zahtevah“ (ki jih zapisnik ne omenja) ustnih pogajanj.

Pripravljeni sta za nadaljnja „posvetovanja“ preko diplomatskih zastopstev.

b) Dodatni koncesiji Jugoslavije:

Upošteva jurisdikcijo Svete stolice nad Cerkvijo v Jugoslaviji,

zagotavlja stike škofov s Sveto stolico.

c) Dodatni koncesiji Svete stolice:

Izjava, da ne odobrava in obsoja politični terorizem in kriminalne oblike nasilja.

Pripravljena je podvzemati postopke in morebitne ustrezne ukrepe po zakoniku kanonskega prava proti lastnim duhovnikom.

B

Kaj ta zapisnik pravzaprav ni? Gotovo ni konkordat, kajti ta zahteva podpise pomembnejših funkcionarjev, njega vsebina je obširnejša in veljava pravno močnejša. Gotovo ni popoln sporazum, predvsem, ker obe strani načelna stališča in ponudbe le „jemljeta na znanje“, „ostajajoč pri zahtevah“ dveletnih razgovorov.

Kaj potemtakem je? Preprosto: zapisnik o izmenjavi mnenj in obljub, iz katerega razberemo vodilno željo obeh strani, da bi uredili medsebojne odnose. Ti odnosi potemtakem doslej niso bili urejeni, čeprav so bile socialistične sile „vselej tiste, ki so osvobajale Cerkev od politike, ...so si prizadevale za čistost vere, za to, da se vera vrne k svojim izvorom... Naš boj za narodno in socialno svobodo je najboljši dokaz za to“. (F. Šetinc, Odnosi z Vatikanom, Delo, 25. junija 1966, str. 2.) Še boljši dokaz socialistične prizadevnosti za čistost vere in vrnitve k virom bi bil morda zažig škofa Vovka leta 1952...

Kritični pregled zapisnika odkrije na formalni plati težko hibo: v nekaterih bistvenih točkah manjka recipročnost v stališčih obeh podpisnic:

a) Sveta stolica prepoveduje, da bi njeni duhovniki zlorabili verske in cerkvene funkcije v namene, ki bi dejansko imeli politični značaj, Jugoslavija pa se istočasno ne obvezuje, da bo preprečevala posege lastnih funkcionarjev v verske in cerkvene zadeve.

b) Sveta stolica je pripravljena zadevne postopke svojih duhovnikov celo kaznovati, Jugoslavija pa sploh ne omenja za odgovarjajoče primere kazenskih postopkov proti svojim funkcionarjem.

c) Sveta stolica v obrambo svojih pozicij nikjer ne uporabi klavzul, Jugoslavija pa za obrambo svojih stališč, kjer le more, pritakne klavzule: dovoli svobodno opravljanje verskih zadev in obredov, a le „v okviru teh načel“, upošteva jurisdikcijo Svete stolice, a le „kolikor ne nasprotuje ureditvi SFRJ“, zagotavlja stike škofov s Sveto stolico, a le v podmeni, „da imajo takšni stiki izključno verski in cerkveni značaj“.

Neupoštevanje recipročnosti je velika pomanjkljivost zapisnika, ki izpričuje vsaj nerodnost v obrambi verskih in cerkvenih koristi Cerkve. Še več: za katoliške duhovnike iz Slovenije in Hrvatske je naravnost žaljivo, da zapisnik, čeprav rahlo, predpostavlja njih politično teroristično delovanje in kriminalne oblike nasilja — čeprav na žalost poznamo tudi take primere — in jim „grozi“ s cerkvenimi kaznimi, ko mora Vatikan vendar vedeti, da je SFRJ v dvajsetih letih obsodila stotine Cerkvi najbolj vdanih duhovnikov na ječo in celo na smrt.

Če pretehtamo **vsebino** dokumenta, se nam pokaže kot glavna korist za obe strani medsebojno priznanje.

Jugoslaviji je uspelo, da jo je Sveta stolica faktično priznala. To dejstvo bo Jugoslaviji nemalo koristilo v zunanji in notranji politiki. Stalni očitki tujih držav in emigracije o preganjanju Cerkve v Jugoslaviji bodo ponehavali, ker se je verski problem v državi vsaj na zunaj konsolidiral. Posledično bo Jugoslavija mogla z manj povešenimi očmi moledovati za posojila, kar je v njeni sedanji gospodarski krizi precejšnjega pomena. Zapisnik pa je Jugoslavijo okrepil tudi notranje politično. Ni se mogoče znebiti vtisa, da so bili odstavki o političnem terorizmu, kriminalnih oblikah nasilja in pripravljenosti Svete stolice, da kaznuje duhovnike, ki bi delali na škodo SFRJ, sprejeti v zapisnik zato, da oslabe separatistične tendence slovenskih in hrvatskih katoličanov, tudi klera, tako doma kot v emigraciji. Sveta stolica gotovo zavestno podpira državno tvorbo Jugoslavije!

Sveti stolici pa je uspelo, da jo je Jugoslavija priznala za duhovno silo, ki sme na njenem ozemlju izvrševati jurisdikcijo. S tem je jugoslovanska vlada vsebljeno priznala, da je njen partner Sveta stolica in ne jugoslovanski episkopat. To priznanje jo je moralo precej stati! Saj je preteklost polna krčevitih poskusov vlade, da bi sklepala modus vivendi v Jugoslaviji vedno in le z episkopatom.

Razen tega je Sveta stolica dosegla, da zapisnik na več mestih omenja ne le verske, ampak tudi cerkvene zadeve (vprašanja, „ki so cerkvenega in verskega značaja“ in imajo stiki „izključno verski in cerkveni značaj“ — „svoje verske in cerkvene funkcije“). Terminologija jugoslovanskega Zakona o pravnem položaju verskih skupnosti (od 27. maja 1953) tega izraza sploh ne pozna. Zakon govori le o verskih rečeh, verskih zadevah in verskih vprašanjih. Ali je to dejstvo znak, da SFRJ priznava tudi zunanjo cerkveno organizacijo Cerkve v Jugoslaviji z možnostmi, da Cerkev zbira svoje vernike v privatnih verskih in cerkvenih šolah, internatih, organizacijah za mladino in odrasle, da pripusti širšo dejavnost cerkvenega tiska itd., itd.?

Vsaj delen uspeh Svete stolice je gotovo omemba v zapisniku, da svobodo vere in vesti itd., itd. zagotavljajo vsem državljanom ne le federacija, ampak tudi vsi ostali organi družbeno političnih skupnosti: občine, okraji, pokrajine, republike. Odslej torej posamezna oblastva ne bodo mogla valiti krivdo druga na drugo krivdo za šikaniranje, diskriminacijo in zapostavljanje vernikov, kar je še vedno vsakdanja praksa. Možnost zlorab se je s tem vsaj nekoliko zmanjšala.

C

V nekaterih točkah dopušča zapisnik različne interpretacije.

Načela o ločitvi Cerkve od države, svobodo vesti in svobodo vere itd., itd je možno s katoliškega stališča tudi pravilno razumeti.

Sveta stolica more načelo, da duhovniki ne smejo zlorabljati verskih in cerkvenih funkcij „v namene, ki bi dejansko imeli politični značaj“ naobrniti tudi proti CMD, ki ima brez dvoma politični značaj in pomen.

Sveta stolica lahko obsodi politični terorizem in podobne kriminalne oblike nasilja tudi jugoslovanske vlade, kajti vse omenjeno obsoja ne glede na to, kdo to stori.

Na drugi strani pa lahko teoretično Sveta stolica zaide v mučen položaj, da bi kaznovala svoje duhovnike zato, ker so se iz verske nujnosti uprli brezboštvu kompartije, ki se le prerada po izjavah lastnih hierarhov istoveti s SFRJ. Sveta stolica se je namreč zazavezala, da preiskuje in ukrepa po kanonskem pravu proti duhovnikom, obtoženim, da so sodelovali v akciji na škodo SFRJ.

Po ocenitvi „uspehov“ ene in druge strani, po omembi formalnih pomanjkljivosti in možnosti raznih tolmačenj se samo od sebe vsiljuje vprašanje o pomenu zapisnika.

Zapisnik lahko ostane le kos popisanega papirja brez pomena za prihodnost... K temu mnenju se nagiba F. Šetinc v že omenjenem članku, ko pravi: „Protokol pomeni samo potrditev dejanskega stanja...“

Je imela Jugoslavija pri podpisu le željo, da legalizira stanje, kakršno je? Potem je bil njen glavni cilj zgolj notranji in zunanji efekt. V iskrenost njenih obljub v zapisniku bi bilo treba potemtakem dvomiti.

Sveta stolica je prav gotovo hotela več. Bo ta „več“ v korist Cerkve v Sloveniji in na Hrvatskem tudi dosegla? Odgovor bo dala prihodnost!

Zapisnik je vsaj srednje dober poslovnik, ki bo mogel služiti tako apostolskemu delegatu kot jugoslovanske odposlancu pri njunem ne lahkem delu.

Novice iz Slovenije

V Ljubljani je praznoval 75-letnico rojstva znani slovenski skladatelj in klavirski pedagog Janko Ravnik. Na Akademiji za glasbo v Ljubljani je še do nedavnega poučeval kot redni profesor.

Skladatelj Ciril Pregelj. V Ankaranski bolnišnici je v začetku junija umrl znani slovenski skladatelj Ciril Pregelj. Rodil se je l. 1887 v Olševku pri Kranju. Glasbo je študiral na Dunaju, nato pa več let deloval kot glasbeni učitelj v Celju. Po upokojitvi se je nastanil v Ljubljani, odkoder se je preselil v Izolo, kjer so ga 3. junija tudi pokopali.

Zapustil je dolgo vrsto orkestralnih plesnih in scenskih kompozicij, veliko solospevov in zborovskih skladb. Najbolj znan je pa postal po svojih mladinskih pesmih in priredbah narodnih pesmi. Pred smrtjo je pripravljal novo zbirko „Sto narodnih pesmi".

Nad Mariborom in njegovo okolico ter nekaterimi drugimi kraji severovzhodne Slovenije je dne 24. junija divjala huda nevihta. V Pesnici, Počehovi, Košakih, Mlečniku, Rakučovi in drugod je med nalivom padala tudi toča, ki je uničila poljske posevke ter povzročila veliko škodo po vinogradih in sadovnjakih. Toča je hudo prizadela tudi nekatere kraje v občini Št. Lenart, v Zamarkovi pri Hrastovcu je strela ubila na travniku pri nakladanju sena Franca Šalamuna. Hkrati je strela ubila tudi vola. Neurje je poškodovalo daljnovod v Kamnici, zaradi česar so obstale vodovodne črpalne naprave v Kamnici. Strela je poškodovala tudi daljnovod Tezno—Sv. Miklavž in pretrgala žice na daljnovodu Pekre—Tezno. Zaradi nevihte nad celjskim področjem je bila za več ur prekinjena telefonska zveza med Mariborom in Ljubljano. Toča je povzročila veliko škodo tudi po vinogradih in sadovnjakih v okolici Ljutomera.

V „Družini", verskem listu Slovencev v domovini, se vedno bolj oglašajo bralci z željo, naj bi list postal tednik ter naj bi ga prodajali tudi po kioskih. Uredništvo je pripomnilo, da se s tedensko izdajo resno bavijo, glede prodaje po kioskih pa odgovarja, da jim naklada poide tudi v dosedanjem načinu prodaje.

Na koncilskem misijonu v Ljubljani v cerkvi sv. Trojice pri uršulinkah so zadnji večer slovenski akademiki in razumniki peli naslednjo koncilsko pesem edinosti:

Že vstaja dan,
pojdimo na pot,
na pot, edinosti naprot!
Razsvetlimo temo!
Naj z nami milost bo!
Naša ljubezen skupna:
Jezus, Bog.

Naprej, naprej
edinosti naprot!
Ljubezni isker vžgimo soj!
Le ena pesem naj,
vera le ena zdaj,
želja ena skupna:
Združenje s Teboj.

Le ena pesem naj,
vera le ena zdaj,
želja ena:
Jezus, bodi naše vse!

Ob priliki hokejskega svetovnega prvenstva v Ljubljani, je rev. Davida Bauerja, trenerja kanadske reprezentance, intervjuval tudi urednik „Družine". Med drugim ga je vprašal, če pozna slovenske izseljence v Kanadi. Rev. Bauer je povedal, da pozna v Torontu in v Vancouverju, kjer trenutno dela kot duhovnik bazilijanskega reda, več slovenskih duhovnikov in še več izseljencev, ki da so se lepo vključili v javno življenje in so vredni vsega spoštovanja.

„Oddaja dobre soseščine" bo skupna glasbena oddaja radijskih postaj Ljubljana-Trst-Celovec. Razgovori za takšno oddajo so že končani. Začele se bodo še ta mesec. Napovedi bodo trojezične.

Umrli so. V Ljubljani: Miro Žitnik, avtoklepar, Ana Gruber roj. Leben, Angela Rakušček roj. Debevec, Marija Lotri, roj. Breskvar, vdova po vlakovodji, Berta Flander, Jože Koritnik, upok., Betka Drašler, upok., Robert Pohar, gl. urednik Uradnega lista v p., Fanči Drovenik roj. Triler, vdova po v. žel. kontrolorju, Antonija Velič roj. Klampfer, Josip Korban, šolski nadzornik v p. in mladinski pisatelj, Frančiška Goli roj. Grum, Marjan Cerlini, dipl. ekonomist, Jože Bon, novinar v p., Milena Erjavec, hčerka slovenskega pisatelja in naravoslovca Erjavca.

V nedeljo, 10. julija, pa je bila v mali dvorani spominska proslava, ki sta jo pripravila krožek SDO in odsek SFZ v San Martinu. Okusno pripravljena čelna stena dvorane je dala vsej proslavi svečan izraz. Proslavo je začel Janez Zorec. Krajši nagovor na zbrane člane in članice ter častne goste je imel predsednik odseka Jože Ziherl ml., sledil sta dve recitaciji, ki sta ju podali Marjeta Rožanec in Janez Zorec. Spominski govor pa je imel g. Jože Žakelj, ki je podal kratek pregled razmer v Sloveniji pred 25 leti, potek komunistične revolucije in njene posledice ter poudaril naloge slovenske mladine v sedanjem času. Z domobransko pesmijo je bila lepo uspela proslava zaključena.

Harmonikarski nastop

Že znani sanmartinski harmonikarski orkester, ki ga uspešno vodi g. Viktor Jenko, je s sodelovanjem harmonikarjev in mladenk iz Carapachaya imel v soboto, 9. julija, v San Martinu svoj prvi samostojni nastop ali — lahko bi tudi upravičeno rekli — koncert. Rojaki iz San Martina pa tudi od drugod so napolnili novo dvorano. Nastopajoče je v imenu Slovenskega doma pozdravil g. Rudolf Smersu, ki je omenil, da se s to prireditvijo sanmartinski Slovenci pridružujejo današnji proslavi 150-letnice argentinske neodvisnosti. Nato je čestital harmonikarski šoli, ki jo vodi g. Viktor Jenko, k njenemu triletnemu obstoju in se ji zahvalil za požrtvovalno sodelovanje na raznih prireditvah, zlasti pa še za današnji samostojni nastop v korist doma. Nato se je odvijal spretno in pestro sestavljen program. Nastopil je fantovski kvintet s tremi pesmimi. Betka in Marta sta zaigrali dva valčka; njima se je pridružila nato še Anka in je ta dekliški tercet zaigral dvoje pesmi. Janez in Metka iz Carapachaya sta zaigrala troje pesmi. Kot solist — z lepo tehniko in sigurnim prijemom je nastopil Jože Novak. Sledili so zborni nastopi. Učenci in učenke iz San Martina so krepko zaigrali pet pesmi. Pevski zbor mladenk SDO ter trije harmonikarji iz Carapachaya so zapeli oz. zaigrali štiri slovenske pesmi in želi veliko priznanje. V zadnji točki so skupaj nastopili harmonikarji iz San Martina in Carapachaya in krepko podali troje pesmi, tako krepko, da je kar grmelo po obširni dvorani. G. Viktor Jenko je dobil šopek rož v priznanje za svoje vztrajno in uspešno delo. Postavil je na noge resen in disciplíniran zbor, ki je v treh letih dosegel že lepo višino dovršenosti. Razveseljivo je tudi to, da goji zbor predvsem slovenske narodne in ponarodele pesmi; potem znane in tudi med Slovenci razširjene alpske pesmi ter že tudi dela klasičnega značaja. Skladbe za jazz godbo zbor ne vadi in ne izvaja.

Vsak teden ena

TO JUTRO

France Balantič

To jutro polno samotnih trav
in jaz pastir sem v gori zapuščen,
kakor je po bregovih mah zelen,
v laseh imam razkošje cvetnih glav.

Vsi prsti trepetajo po piščali,
glasovi tiho božajo rokó,
tako rad bi segel v globoko dno,
kjer brez glasu so bratje obležali.

V slovo zaklal sem svojo ovco belo,
razlil sem kri čez čelo jim veselo,
da videli bi mojo bol v temi...

Spomini... Ni več bratov ne krvi
in kakor v mirno žalostnih obredih,
bom vedno tožil v jutru v zvokih
bledih.

Poročilo o igri Lisica in grozdje, ki jo je igralo Slovensko gledališče v Bs. Airesu, bomo objavili v naslednji številki Svobodne Slovenije.

Goriška in Primorska

Prof. Milan Bekar umrl. — V Gorici so 12. junija pokopali profesorja slovenščine na slovenski gimnaziji-liceju. Prof. Bekar je bil znana pojava v goriškem slovenskem svetu; bil je sicer svojevrstna osebnost, posebnež, o katerem ne veš ali je genij ali popolnoma nepraktičen človek. Vendar je bil med goriškimi slovenskimi študenti priljubljen. Bil pa je profesor Bekar tudi pesnik, morda zadnji generacije, ki jo je izoblikovala prva svetovna vojna in ji vtisnila pečat za vse življenje, tiste generacije, ki je z ekspresionističnimi prijemi hotela izražati svoj svet in svoje gledanje. Milan Bekar, ki je svoje pesmi objavljal pod psevdonimom Brščanski, je temu svojemu svetu ostal zvest do zadnjega. Pred zadnjo vojno je ljubljanski Dom in svet objavil nekaj njegovih pesmi, med njimi zlasti lepa cikla Kras in Roma ter Kras in samota. Pozneje se je še oglašal, vendar kake pozornosti med kritiki ni izzval. Toda to ga ni motilo in je zadnja leta vedno govoril, da bo zbral vse svoje pesmi in jih izdal, ko bo stopil v pokoj. Smrt mu je preprečila ta načrt.

Bekar se je rodil v uradniški družini v Voloski pri Opatiji, kjer je bil tedaj njegov oče v službi. Kmalu pa se je družina preselila v Komen, zato je Bekar smatral ta kraj za svoj rojstni dom in je ravno ta košček zemlje zapustil v njem neizbrisne vtise. Po ljudski šoli je študiral gimnazijo v Ljubljani, bil nekaj časa pri vojakih, po vojni se je vpisal na ljubljansko univerzo, končal pa je študije 1930. v Padovi. Nato je bil nastavljen v Poreču, učil v Miljah in Tolminu. Ko so leta 1945. obnovili slovenske srednje šole, je bil med prvimi, ki so se prijavili za pouk na teh šolah. Slovenski srednji šoli je ostal zvest do letos, ko je zaradi obolelosti zaprosil za začasno razrešitev pouka.

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebne novice

Poroka. V petek, 8. julija, sta se poročila v župni cerkvi sv. Družine v Palomarju Milan Keržič in gdč. Marija Planinšek. Mladi par je poročil g. dr. Alojzij Starc; za priče pa so bili gospodični Julijana Keržič in Meoda Karelec ter Meden Lado in Marušič Jože. Mlademu paru ob vstopu v novo življenje iskreno čestitamo in mu želimo vso srečo ter obilo božjega blagoslova.

MIRAMAR

V nedeljo, 19. junija, smo imeli dan očetov. Ob štirih popoldne smo jim v domu pripravili lepo počastitev. Prireditev je začel predsednik doma Ivan Škulj. Pozdravil je vse navzoče ter se z izbranimi besedami spominjal očetov. Vse je pozival, naj jih spoštujejo, naj jim bodo pokorni, naj molijo zanje. Vsi so se nato spomnili tudi mrtvih očetov z Očenašem. Sledilo je branja pisma očetom. To nalogo je opravil Janko Gornik, zatem je pa bila pogostitev očetov.

RAMOS MEJIA

Prisrčen sprejem novomašnika v Slomškovem domu

Slomškov dom je v soboto, 9. julija, doživel lep dogodek. Na predvečer dneva svoje nove maše nas je obiskal novomašnik g. Vencelj Vodnik iz znano Vodnikove družine.

Slomškov dom ga je skromno, vendar prisrčno sprejel. Ob vhodu ga je najprej pozdravil č. g. Kalan, nato pa mu je učenka Helenca Lobodova podala slovenski šopek z željo, da bi zvest Bogu in svojemu svetemu poklicu vestno pasel svoje ovce. V imenu Slomškovega doma ga je pozdravil predsednik g. Marijan Šifrer.

Ob pesmi „Novomašnik bod' pozdravljen", ki jo je zapel ramoški pevski zbor, je g. novomašnik pristopil k oltarju, kjer je podelil svoj novomašni blagoslov. Po končani sv. maši, ki jo je daroval g. Kalan se je novomašnik ginjen zahvalil za prisrčen sprejem z obljubo, da bo prihodnjo nedeljo, 17. julija daroval sv. mašo za nas vse.

Novemu slovenskemu duhovniku želimo mnogo božjega blagoslova in in uspehov v daljni Patagoniji, kamor ga je božja Previdnost poslala.

SAN MARTIN

Dve spominski proslavi. V soboto, 2. julija se je vsa sanmartinska šolska mladina, ki obiskuje slovensko šolo škofa dr. Gregorija Rožmana, udeležila skupaj s svojimi starši in člani odbora Slovenskega doma lepe spominske proslave v počastitev žrtev komunistične revolucije na Slovenskem. Proslava je bila v novi dvorani. Pod vodstvom šolske voditeljice gdč. Katice Kovač je mladina podala zborno deklamacijo, spominski govor pa je imel g. Pavle Rant. Spominska proslava je bila zaključena z domobransko pesmijo.

Komemoracija. Slovensko planinsko društvo v Buenos Airesu se bo spomnilo svojih članov, visokošolcev **Tomaža Kralja** in **Boža Vivoda** v nedeljo dne 24. t. m. ob 17. s sv. mašo v cerkvi sv. Rite v Boulogne sur Mere, ki jo bo daroval naš slovenski planinski župnik č. g. Albin Avguštin. Po sv. daritvi bo v župnijski dvorani kratka spominska beseda, ki jo bo v imenu odbora govoril dr. Tine Debeljak. Tako v cerkvi kakor v dvorani bo sodeloval pevski zbor Gallus pod vodstvom dr. J. Savellija. Sorodnike, prijatelje pokojnikov, vse prijatelje planin in svoje člane vabi k sv. maši zadušnici in skromni komemoraciji SPD.

Janez Jalen 2

Trop brez zvoncev

Povest

Peter je hitro nasekal vej, pa jih ni odvlekel v stan; jih bo že kasneje. Šel je pogledat še za travo, še bolj pa, kje bi utegnil imeti ruševec rastišče, da ga zjutraj počaka. Ni iskal dolgo. Na na pol odkopnelem hrbtu je naletel na znamenja jutranjih vrvežev gorske perjadi.

Preden je tema zagrnila planino, je imel Peter v stanu postlano sveže ležišče, pod vejami pa nabito puško enocevko. Res se je basala še od spredaj, nesla je pa dobro.

Za večerjo si je skuhal turščične žgance in jih celo zabelil z žlico zaseke. Naložil je še na ogenj zavoljo gorkote, se sezul in legel kar oblečen. Na ognjišču so prasketala goreča polena, zunaj pa je bilo vse tiho. Le veter se je sem pa tja rahlo zaletel v streho.

Peter ni mogel zaspati. Pa mu ni bilo mraz. Staknil je bil v Brdarjevem stanu star in suh kožuh, ga snel s prečne vezi, vzel s sabo in se z njim odel. Ležišče je dosegala tudi dimasta gorkota ognja. Peter se je spomnil, da ure daleč naokrog ni nikjer žive duše. Četudi ni poznal strahu, spati vendarle ni mogel. Na samotni Komni se je živo zavedel, kakor že davno ne, kako sam je ostal na svetu.

Očeta se je nekako rahlo spominjal. Še krilce je nosil, ko so ga zagrebli v jamo. Griža je bila takrat razsajala po Bohinju. Zakaj ni rajši pobrala njega. Bog bi dal očetu in materi druge otroke, on sam bi pa kakor angelček v nebesih prosil Boga in Mater božjo za svoje domače.

Kako zelo je bila mama navezana na svojega edinega otroka, je spoznal Peter že kot majhen fantek. Mama je planinila pri Brdniku, najrajši zavoljo tega, da njemu ni vsaj čez poletje manjkalo mleka. Zgodaj spomladi sta se preselila v Uskovnico. Mama je bila tiha. Smejala se je redkokdaj. Na njenem obrazu je vedno potrepetavala senca žalosti; kar ni mogla pozabiti očetove smrti. On pa je od jutra do večera vriskal in pel okrog stanov, da ga je bila vsa planina vesela. Kaj rad je tudi stikal za ptiči.

Majnik se je nagibal h koncu in dan tudi. Živina se je že vrnila s paše. Mama je molzla krave, on je pa trgal na senožeti prve cvetice za pred Marijin kipec, ki ga je bila mama prinesla z doma in ga postavila na triogelno desko v kot. Živo pisan ptiček je priletel iz gošče, sedel vrh bele skale sredi zelene trave in pričel peti. Peter se mu kar načuditi ni mogel. Rad bi ga bil ujel. Počasi se mu je bližal, pa ptiček ni počakal. Odfrfotal je na plot in ga spet vabil s svojo pesmico. Peter je drugič poskusil ujeti krilatega pevca. Spet mu ni uspelo. Dostikrat se je fantek že približal ptičku, pa ta se je vselej preletel in zvodil Petra skozi nizko grmovje pod visoko drevje. V mračnem vejevju je Peter ptička zgrešil. Žvižgal mu je, pa ptiček se ni več oglasil. Da ga jutri ujame, je bil sklenil in se spomnil, da mora hitro nazaj k mami. Ni pa vedel, kje je. Zastavil je kar naravnost skozi drvošče in pririnil na podolgovato jaso. Prepodil je zajčka. Prišel se je že past. Sonca ni bilo nikjer več. Peter je vedel, da bo kaj kmalu noč. Saj strah ga ni bilo, le k mami se mu je mudilo. Sezul je coklice, jih prijel v roko in stekel po jasi navzgor. Pritekel je do temne gošče in obstal. Obrnil se je in hotel nazaj. Naletel je na skoraj neprehodno grmovje. Kakor bi se bil ujel v past, se mu je zazdelo. Da bi ne stopil na kačo, je spet nataknil coklice, se ognil gošče in pod košatimi smrekami zavil nazaj v gozd. Bal se je noči in hitro hodil. Pa ga je kljub temu kmalu ujela tema. Ves truden je sedel na mah, da se odpočije. Rad bi bil jokal, pa se je premagal; ga je mama večkrat opozarjala, da se ne sme cmeriti za prazen nič, ko je vendar fantek in ne dekliček in nosi hlače in ne krilce. Peter se je naslonil na deblo smreke in kaj kmalu mu ni bilo več mar ne teme in ne strahov. Zaspal je.

Prebudil je Petrčka šele jutranji hlad. Ves zaspan si je mel oči. Blizu njega je trdo počilo. Peter se je ustrašil. Ves je vztrepetal. Preden je utegnil pomisliti, kaj pravzaprav je, je padel predenj velik, črn ptič, hrupno udaril nekajkrat s perutnicami in obležal mrtev. Peter je kar otrdel. Rad bi bil bežal, pa so mu odpovedale noge. Nekaj velikega je lomastilo skozi goščo proti njemu. Peter je bil uverjen, da gre medved in ga požre. Zamežal je. Težki koraki so se ustavili nekaj skokov pred njim. Petrček se je prihulil k tlom in potajeno gledal izpod razkuštranih las. Groza ga je spreletela. Zakričal je, pa glas mu je zastal v grlu. Pred njim je stal s puško v roki in buljil iznad dolgih povešenih brk naravnost vanj velik mož. „Divji mož je prišel pome; ker nisem bogal mame," se je posvetilo Petrčku v otroški pameti. Pokleknil je, dvignil ročici in jokaje zaprosil: „Nikar ne. Saj bom priden."

„Fantek! Kaj pa ti delaš tukaj ob tej zgodnji uri?" Peter je po glasu spoznal strica Tomaža. Kakor bi odrezal, ga je minul ves strah. Vstal je in povedal: „Zgubil sem se."

„Petrček, kaj si res ti?" se je začudil Tomaž in ga prijel za roko. In bolj sam sebi kakor otroku je povedal: „Ne vem, kdo ima večjo srečo, ti ali jaz? Ni dosti manjkalo, da te nisem streljal. Sem mislil, da petelin miga, ko si ti tičal tu za njim." Škantarjev Tomaž, takrat je bil v najgorših letih, je na hitro pozvedel od otroka, kako je zašel tako daleč od stanov, in ga vprašal, če ga je bilo ponoči kaj hudo strah.

„Nič. Pa tudi vekal nisem," se je pohvalil Peter. „Le nazadnje sem se vas precej ustrašil, stric, ko ste kakor medved drveli proti meni," je nekako v skrbeh priznal fantek.

Tomaž je bil na svojega malega nečaka kar ponosen. Ustreljenemu petelinu je zadrgnil za vrat jermen in ga stisnil Petru v ročico: „Na! Pa ti prinesi gospodu doktorju plen. To bo gledal."

Čez nekaj minut je stal Petrček pred prijaznim mladim gospodom. Ljubeznivo ga je gledal skozi naočnike. Pobožal ga je po licih in odvil iz srebrnega papirja podolgovat rjav in trd košček in mu prigovarjal, naj je čokolado. Peter je le zdaj in zdaj razumel kakšno besedo. S stricem Tomažem jima je pa pogovor gladko tekel, samo da Petrček ni razumel prav nobene besede. Govorila sta nemški.

Skozi vrhove visokih jelovcev in smrek na Lomu so prisvetili prvi sončni žarki. Da bi mama od skrbi ne skoprnela, sta gospod in stric Tomaž odpeljala zgubljenčka naravnost proti stanovom v Uskovnici. Hodili so hitro. Le Peter je včasih prisluhnil in skušal obstati. Radoveden je bil, če v brezštevilnem ptičjem zboru poje tudi njegov snočnji ptiček. Stric Tomaž je pa mislil, da je fantek truden. Vzel ga je v naročje in nesel, čeprav se je Peter branil.

Izpod ognjišča je prilezla miš, splezala na tram in se zagledala v ogenj. Preplašil jo je Peter, ki se je na glas zasmejal in sedel na rob ognjišča.

Peter je segel po čedro, si jo natlačil in priprl pod pokrovec živ ogorek. Stan je zadišal po tobaku. Za rahlo meglo dima pa se je prikazal Petru materin obraz, ves mlad in objokan, prav tak, kakršen je bil tisto jutro.

Mama je pravkar prinesla iz hleva golido mleka: „Ježeš, Marija!" se je prestrašila in spustila golido iz rok. Belo, peneče se mleko se je razlilo med razhojene kravjeke in črno blato. „Maamaa!" je zakličal Petrček, stegnil obe ročici hkrati in silil iz stričevega v materino naročje.

„Petrček, Petrček, Petrček!" je stiskala mama svojega edinčka k sebi. Ne prej ne kasneje ni pomnil Peter, da bi ga bila mama kdaj poljubila. Takrat pa, dobro se je spomnil, ga je obsipala s poljubi, da mu je kar sape zmanjkovalo. Še stricu Tomažu se je zdelo preveč: „No, Meta, ne snej ga nikar!" je povedal prav počasi in na pol zasmehljivo izpod košatih brk: „Ti utegne na stara leta biti še v oporo. Fant je čisto živ in zdrav. Le preobleči ga boš morala, se mi zdi."

(Nadaljevanje prihodnjič)

SLOVENCI PO SVETU

KANADA

Iz slovenske družinske kronike v Kanadi: V **Torontu** so bili rojeni in krščeni: Štefan Skalič, sin Ignacija in Marije roj. Vori; Dorothy Agnes Platnar, hčerka Janeza in Marije roj. Orel; Emmy Kersnik, hčerka Marjana in Dragice roj. Zupan; Janez Gorše, sin Ignacija in Angele roj. Zabukavec; Elisabeth Kerčmar, hčerka Karla in Marije roj. Kutoša; Angela Koželj, hčerka Aleksandra in Marije roj. Napotnik; Edvard Rajko Sluga, sin Antona in Vere roj. Titan; Anton Hočevar, sin Janeza in Cilke roj. Zupanc; Mida Kathleen Budič, hčerka Marjana in Valerije roj. James; Diana Ana Velikonja, hčerka Franca in Ane roj. Svetek; Ivan Kapel, sin Viktorja in Marije roj. Dolgan; Franc Vladimir Sodja, sin Vladimirja in Martine roj. Dežman. V **Montrealu:** Zorka Marija Štević, hčerka Ivana in Angele roj. Terninovec; Franc Vrstovšek, sin Stanka in Marije roj. Vučko; Ivanka Škrget, hčerka Ignacija in Marije roj. Prša; Rihard Mario Ljubičič, sin Jožefa in Anice roj. Lovše; Jožef Zadravec, sin Štefana in Marije roj. Kolenko; Tomy Horvat, sin Ivana in Marije roj. Gjura; Louise Marie Henriette Zver, hčerka Venceslava in Henriette roj. Heber; Ingrid Terezija Jelen, hčerka Stanislava in Nevenke roj. Režan; Sandy Kobe, hčerka Jožeta in Ivanke roj. Tušar; Matija Štuhec, sin Slavka in Cecilije roj. Glavar in Mihael Hozjan, sin Štefana in Olge roj. Tkalec.

VENEZUELA

Slovenci v venezuelski prestolnici so se odločili, da si bodo tudi oni postavili skupni dom. Akcijo za postavitev doma je začel njihov dušni pastir g. Janez Grile v mesečniku Življenje z naslednjim **pozivom za rojake v tej državi: „Narod je kot velika družina. Povezuje ga isti jezik, ista preteklost, ista kri. Udružuje ga isto ozemlje, navade, značaj. Zato ni čudno, da se člani te velike družine med seboj povezujejo, laže družijo, bolje razumejo kot s tujci, pa čeprav s prijatelji.**

V tujini se še bolj čuti ta značaj velike družine, ki je narod. Zato si narodne družine ustanavljajo svoja skupna središča in domove. Isto so storili Slovenci povsod po svetu. **Kot narod, zrel in samostojen, ne le „folklorna skupina" kot ga nekateri ocenjujejo.**

Tudi v Venezueli žive sinovi tega naroda. Tudi v Venezueli se ta velika narodna družina zbira in hoče živeti. Ne plaši je številčna majhnost. Zato misli tudi na svoj skupni dom. Če noče umreti, je nujno, da si ga sezida. Družina brez svojega doma in ognjišča ni dovolj zavarovana, niti ne more živeti popolno lastno življenje.

IZ TEDNA V TEDEN

(Nadaljevanje s 1. str.)

III. mednarodna konferenca Organizacije ameriških držav, katere začetek je napovedan za 29. avgusta v Buenos Airesu, naj bi bila na zahtevo Mehika in še nekaterih drugih ameriških držav ali v Dominikanski republiki ali Washingtonu in to zaradi zadnje revolucije v Argentini. Brazilski zunanji minister je pa poslal brazilskemu zastopniku pri tej vseameriški ustanovi navodila, da mora z vso odločnostjo vztrajati na tem, da bo konferenca v Buenos Airesu kakor je bilo prvotno določeno. Sprememba sedeža konference zaradi zadnje argentinske revolucije bi predstavljalo vmešavanje v čisto notranje argentinske zadeve.

Velika Britanija in Španija sta 12. junija obnovili razgovore glede Gibraltarja.

Čilska poslanska zbornica je sprejela zakonski načrt o izvedbi agrarne reforme.

Indonezijski kongres je odobril predlog vlade o prenehanju vojnih sovražnosti med Indonezijo in Malajzijo, istočasno pa tudi povrnitev Indonezije v Združene narode.

Vestnik SFZ

ŠPORTNI DNEVI

V Našem domu v San Justu so se preteklo soboto pomerili Sanjuščani in Ramoščani. Najprej se je odigral ping-pong, kjer je odsek Ramos Mejía dosegel popoln uspeh, kljub temu, da so bile razlike v golih vedno majhne. Rezultati posameznih iger so bili sledeči: Jože Draksler (S. J.) — Franci Babnik (R) 20:22 in 16:21; Tone Bergant (S. J.) — Stane Babnik (R) 21:23 in 18:21; Brane Kovač | Jože Draksler (S. J.) — Franci Babnik | Stane Babnik 7:21 in 19:21; Brane Kovač (S. J.) — Janko Žakelj (R) 20:22, 21:19 in 14:21; Urbanija Stane (S. J.) — Ciril Vodnik (R) 21:19, 12:21 in 15:21.

Takoj za tem se je odigral šah med istima odsekoma. Tudi tu je večino zmag odnesel Ramos Mejía. Janez Oven (S. J.) je izgubil z Jožetom Maroltom (R.). Kosančič Franci 0 — Žakelj Janko 1; Kovač Tone 0 — Vodnik Ciril 1 in Kovač Brane 1 — Babnik Franci 0 so bili ostali rezultati. Za boljše igranje šaha bi bila vsekakor nujna večja resnost, tako med igralci, kakor med gledalci.

S temi rezultati sta na prvem mestu v ping-pongu odseka Ramos Mejía in Slovenska vas, vsak z eno točko. V šahu pa vodi Ramos Mejía s tremi točkami, sledita Morón in Slovenska vas z dvema in San Justo z eno.

Prihodnje tekme v šahu in ping-pongu: V **soboto, 16. julija, v San Justu** San Justo — Slovenska vas, ob 20.

23. julija v Moronu, samo šah. Pomerila se bosta Morón-Carapachay in San Martín. Tekma se bo pričela ob 21.

Ker je bila razporeditev nogometnega turnirja spremenjena, jo objavljamo v celoti:

17. 7: 13,30 Ramos Mejía — San Martín
15,30 San Justo—Morón-Carapachay
24. 7: 13,30 Morón-Carap.— Slov. vas
15,30 San Justo — Ramos Mejía
7. 8.: 13,30 San Martín — San Justo
15,30 Slov. vas — Ramos Mejía
18.9: 13.30 R. Mejía — Morón-Carap.
15,30 San Martín — Slovenska vas

Vse tekme se bodo odigrale na igrišču Ateneo (Ex-alumnos) Don Bosco.

Seja športnih referentov bo v torek, 19. julija, ob 20; za lahkoatletski turnir pa v nedeljo, 17. julija, ob 18 v Slovenski hiši.

Širša seja odborov SDO in SFZ bo v sredo, 20. julija ob 19 v Slov. hiši.

DRUŠTVENI VESTNIK

DRUŽINSKO PREMOŽENJE

Argentinska zakonodaja daje lastnikom družinskih stanovanjskih hiš možnost, da proglase in vknjižijo svojo nepremičnino kot družinsko premoženje. Ta proglasitev daje ugodnost, da so po smrti lastnika njegovi dediči prosti prenosnega davka in da družinsko premoženje ni mogoče zarubiti, razen če je na njemu knjižena hipoteka.

Za proglasitev družinskega premoženja z obojnim učinkom je treba izvesti poseben postopek pri lastninskem vpisniku (Registro de la Propiedad), pri čemer ni treba nobenega posredništva. Vendar je mogoče postopek zaupati javnemu notarju, ki sam uredi vse potrebno.

Kdor želi doseči samo oprostitev prenosnega davka, pa lahko proglasi družinsko premoženje v oporoki, ki jo lahko vsak sam napiše in shrani. V tem primeru seveda more hiša biti zarubljena, dokler lastnik živi.

Člani društva Zedinjena Slovenija, ki se hočejo poslužiti te ugodnosti, lahko dobijo v društveni pisarni na vpogled vzorec oporoke. Prav tako društvo lahko posreduje notarja, ki bi v primeru, da se javi večje število interesentov, pri določitvi honorarja to upošteval.

Zedinjena Slovenija

OBVESTILA

V. kulturni večer SKA bo v soboto, 16. t. m. ob 7 pri Bullrichu, Sarandi 41, Capital. Predaval bo g. dr. Pavel Krajnik o Novi morali.

V soboto, 16. julija, bomo pozdravili na Pristavi g. novomašnika Venclja Vodnika, ki bo tu podelil novomašni blagoslov in opravil sv. mašo ob 18. Rojaki iz Morona in okolice vabljeni.

Srednješolski tečaj bo v soboto, 16. julija, in nato v soboto, 23. julija ob pol 4 popoldne.

Igro Stari in mladi bodo uprizorili v soboto, 16. julija, ob 20 in v nedeljo, 17. t. m., ob 15,30 domači igralci v Slovenski vasi. Igro je napisal Anton Medved. Režira g. Ludvik Štancer. Celotno dogajanje je vzeto iz kmečkega življenja in rešuje težko vprašanje: Kdaj naj oče preda posestvo svojemu sinu, da bo za oba prav. — Sobotna uprizoritev je namenjena predvsem tistim, ki se nameravajo udeležiti v nedeljo kulturno-družabne prireditve v Slovenski hiši. naslednje prireditve V nedeljo, 24. juli

Društvo SLOVENSKA VAS objavlja, ob 15,30 bodo tradicionalne domače koline, na katerih bo zares po domače. Godba za mlade in stare in izborna kapljica bosta spremljali okusne izdelke narejene pod vodstvom mojstra Bavdka. Cene bodo „lanuške". Vljudno vabi odbor društva Slovenska vas.

Sestanek sanmartinskega krožka SDO bo v nedeljo, 17. julija, ob 10 v Slovenskem domu v San Martinu.

SKAD ima svoj sestanek 23. julija ob 19 v Slovenski hiši. Predava g. Miloš Stare o današnjih političnih silnicah v svetu. Vabljeni člani in prijatelji.

Društvo Slovenska vas bo v okviru letošnjega kulturnega programa imelo prosvetni večer v soboto, 30. julija, ob 20. G. Dušan Šušteršič bo govoril „O lakoti". Sledil bo film „Kruh ali lakota". V okviru koncilskih sklepov in splošne akcije katoličanov v pomoč lačnim bo večer ne samo važen, temveč tudi izredno zanimiv. — Vsi vaščani iskreno vabljeni. Odbor DSV.

Informativni sestanek vseh vaščanov, ki se vsaj nekoliko zanimajo za ustanovitev lastnega vaškega gospodarsko-pridobitnega podjetja bo v petek, 22. julija ob 20. Na tem sestanku bo v imenu pripravljalnega odbora razložil dosedanje načrte in vsakomur bo dana možnost poseči v razpravo. Ker obstoji velika verjetnost, da se bodo na tem sestanku sprejeli že prvi konkretni sklepi, prav toplo vabimo vse zainteresirane, da se ga udeleže.

Shod naraščajnikov bo v nedeljo, 24. julija, v Slovenski vasi v Lanusu.

Sestanek Slovenske krščanske demokracije bo v soboto, 30. julija, ob 19 v Slovenski hiši.

Jalnov večer. Priljubljenega pisatelja se bomo spomnili v soboto, 23. julija, ob 20. O pisateljevi osebnosti bo govoril univ. prof. dr. Tine Debeljak. Odlomki Jalnovih del, naša pesem in barvne podobe pa nas bodo popeljale v svet, ki ga je pisatelj tako mojstrsko opisal v svojih povestih. Na večer, ki bo v Slomškovem domu, vabimo rojake.

XIII. socialni dan bo v nedeljo, 24. julija, v Slovenski hiši. Ob 8 sv. maša, nato predavanji: Laik v Cerkvi in Slovenski dailog s sodobnim svetom.

Proslava jubilejev papeških socialnih okrožnic in 20-letnice izhajanja Družabne Pravde bo v nedeljo, 14. avgusta, dopoldne v Slovenski hiši.

Slomškov dom. Vse gospe, članice in prijateljice se bomo zbirale v domu vsako sredo popoldne ob 15. Na teh prijateljskih snidenjih bo priložnost za družabnost, razne igre, petje, telovadbo itd. Pridite!

Dohod k župnišču Santa Rita, Boulogne sur Mer: **Lanús:** kolektiv 215 Gen. Paz y Panamericana. Liniers: kolektiv 21 do Panamericana od tam do konca s kolektivom 215. San Justo, Morón: Costera.

V soboto 23. julija

III. gospodarski večer

v

SLOVENSKI HRANILNICI

z. z o. z.

Bartolomé Mitre 97 — Ramos Mejía

T.E.: 658—6574

NAŠ DOM V MIRAMARU

pripravlja za nedeljo, 24. julija

KOLINE

Prijatelji doma in kolin vabljeni

V nedeljo 24. julija ob 15,30

DOMAČE KOLINE

v Slovenski vasi. Cene „lanuške". Godba za staro in mlado in izborna kapljica bosta spremljali okusne krvavice in pečenice.

Vabi odbor društva Slovenska vas

STARI IN MLADI

Ljudska igra v štirih dejanjih

Spisal: Anton Medved Režija: Ludvik Štancer

Igrajo v Slovenski vasi igralci domačega odra

Sobota, 16. julija ob 20. uri. Nedelja, 17. julija ob 15,30. uri.

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

CORREO ARGENTINO Central B
FRANQUEO PAGADO
Concesión Nº 5775
TARIFA REDUCIDA
Concesión Nº 3824

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 817.086

Naročnina Svobodne Slovenije za leto 1966: za Argentino $ 1.400,—. Pri pošiljanju po pošti doplačilo $ 100,—. Za ZDA in Kanado: 12 dolarjev za pošiljanje z letalsko pošto, in 8 dolarjev za pošiljanje z navadno pošto.

Talleres Gráficos Vilko S. R. L., Estados Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

JAVNI NOTAR
Francisco Raúl Cascante
Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2
Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-8827

Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIK
Lavalle 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271
Uradne ure 17—20
Na telefonu tudi dopoldne

SLOMŠKOV DOM
sobota, 23. VII. ob 20
JALNOV VEČER
● Predavanje: univ. prof. dr. Tine Debeljak ● odlomki iz Jalnovih del ● petje moškega zbora Gallusa ● skioptične slike pokrajine, v katero nas je Jalen popeljal v svojih povestih.
VSI ROJAKI VABLJENI!

NAROČAJTE IN ŠIRITE SVOBODNO SLOVENIJO

NAŠI MLADINI

Urejuje: MARTIN MIZERIT

Leto III. Štev. 14

„HROMI JAIME"

Pred kratkim sem srečal Ivana. Precej „grdo" se je držal.
„Kam, Ivan?" ga ogovorim.
„V trgovino," je zagodrnjal malce osorno. Res je bil slabe volje.
„Čakaj, greva lahko nekaj časa skupaj," in sem se mu pridružil.
„Si slabe volje," sem mu dejal, ko sva napravila nekaj korakov.
Ivan je nekaj časa molčal, potem pa povedal svoje „težave":
„Ne veste, kako mi je nerodno ob nedeljah, ko grem v cerkev. Imam že tako ponošeno obleko, pa mi doma nočejo kupiti nove."

Ivanove starše dobro poznam. Veliko otrok imajo — malih, seveda — in hišo si zidajo. Res ne zmorejo drugih večjih stroškov. Sicer pa Ivanova obleka še ni tako slaba in tudi za cerkev še vedno dovolj primerna. Zdelo se mi je, da je v Ivanovi želji po novi obleki precej nečimrnosti. Vse to sem mu tudi povedal, a ga nisem mogel prav prepričati. Kar naprej in naprej je nekaj „godel" sam zase.

Prideva do lepe hiše — vile skoraj. Na pragu je sedel lepo oblečen fantiček s podvihanimi nožicami.

„Poznaš fantka?" vprašam Ivana.

„Poznam. Hromi „Jaime" mu pravimo, ker ima hrome noge in ne more hoditi," je povedal Ivan.

„Pa te hromi „Jaime" nič ne uči?"

Začuudeno me je pogledal Ivan. Res ni vedel, kaj mislim. Pa sem mu povedal:

„Glej, Ivan, kako vesel bi bil hromi Jaime, ko bi mogel hoditi in skakati kakor ti, pa četudi v še tako slabi obleki. Veruj mi: tisočkrat bolj vesel bi bil zdravih nog, kakor pa vseh oblek na svetu!"

Nadaljevala sva pot. Ivan se je nekajkrat ozrl za hromim fantičem in molčal.

Prišla sva do trgovine, kamor je vstopil Ivan.
Za slovo sem mu povedal: „Zdravje, to je glavno. Zahvaljuj se Bogu vsak dan za to. Vse drugo pa — no, bo že kako prišlo. Tudi nova obleka!"

Simon Gregorčič

SAM.

Gorjé mu, ki v nesreči biva sam!
A srečen ni, kdor srečo uživa sam!
Imaš li, brate, mnogo od nebes,
od bratov ne odvračaj mi očes!
Duh plemeniti sam bo nosil boli,
a sreče užival sam ne bo nikoli.

Odpri srcé, odpri roké,
otiraj bratovske solzé,
sirotam olajšuj gorjé.

Kedor pa srečo uživa sam,
naj še solzé preliva sam!

Stric Blažon

(Nadaljevanje in konec)

„Si videl kje škrata Kosmatinčka?"

„Seveda sem ga! Pravkar sem mu s pipcem puščal prevročo krvco," sem se pobahal.

„Kakooo?" me je divje ošinil z očmi Krivogled, me zgrabil za lase in dvignil k obrazu. Je mislil bedak, da se ga bom ustrašil. Hoho, kaj še!

„I, kri sem mu puščal, striček, kri!" sem mu na ves glas zatulil v uho.

Krivogled je zatulil kakor živa pošast. Spustil me je iz rok, da sem telebnil na tla in videl tisoč zvezd. Nato me je udaril s čarobno palico po glavi, zamrmral nekaj skozi zobe — in sem se spremenil v zajca. Čarovnik me je nemilo prijel za uhlje, obesil navzdol na bližnje drevo in mi potegnil kožo z živega telesa. Hu, to so bile bolečine! Cvilil sem in prosil pa je bilo vse bob ob steno. Krivogled je odprl svoja ogromna, volčjemu žrelu podobna usta in ...

Pastir Blažon je umolknil, si prižgal ugaslo pipo, globoko vzdihnil in me žalostno pogledal.

S široko odprtimi očmi, ves drhteč od groze, sem ga nestrpno vprašal:

„In kaj se je zgodilo potem, striček?"

Pastir me je začudeno pogledal in malomarno dejal:

„I, kaj neki, lej ga fanta! Potem — sem se prebudil, kakopak!"

„Oh!" se mi je izvilo ogorčeno in razočarano iz grla. „Torej se vam je vse to samo sanjalo!"

„I, kaj pa si mislil?" se je škodoželno namuzal hudomušni Blažon, si poveznil preluknjani klobuk na glavo in počasi odkorakal iz bajte.

Holaj, vidite, tak je bil in takšne vam je znal pripovedovati muhasti pastir Blažon!

PISAN DROBIŽ

Uganka

Podnevi v samoti pod stropom visi,
zvečer pa v prejasni svetlobi žari
in zbira okrog sebe vse dobre ljudi.

Še ena

Krščen sem, pa ne kristjan;
vendar je visok moj stan.
Kradel nisem, ne moril,
vendar sem obešen bil.

Pregovor

i	d	a	l	h
o	a	z	e	j
e	s	i	b	o
r	d	z	e	s
c	e	n	o	l

Rešitev ugank v prihodnji številki!

NAŠI PREGOVORI — PES

Ako pred psom bežiš,
še huje laja.

Psi in berači si niso prijatelji.

Če dva psa eno kost glodata,
se skoljeta.

S starimi psi je najboljši lov.

Rešene uganke iz 13. številke

Besedni uganki: Krava — trava. — Kos — gos. — **Zlogovnica:** Gos — uod; gospod. — **Pregovor:** V tej uganki je tiskarski škrat napravil tolikšno zmedo, da je nerešljiva. Uganko v tej številki ponavljamo.